

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 410/2016-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti EKOTEZ SLOVAKIA spol. s r. o. v likvidácii, Tekovská 17, Zlaté Moravce, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Bizoňom, advokátska kancelária, BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Ncb 10/2015 z 30. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti EKOTEZ SLOVAKIA spol. s r. o. v likvidácii **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti EKOTEZ SLOVAKIA spol. s r. o. v likvidácii, Tekovská 17, Zlaté Moravce (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre

(ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Ncb 10/2015 z 30. novembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka vystupuje ako žalobkyňa v konaní o zaplatenie sumy 207 267,05 € s príslušenstvom vedenom Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 Cb 106/2008. Zákonnou sudkyňou v tomto konaní je [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sudkyňa“).

3. Sťažovateľka 24. apríla 2014 doručila okresnému súdu výzvu na vstup [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „vedľajší účastník“) ako vedľajšieho účastníka do konania. Okresný súd 28. apríla 2014 zaslal výzvu sťažovateľky vedľajšiemu účastníkovi, ktorý výzvu akceptoval a vstúpil do konania na strane sťažovateľky. Vedľajší účastník 9. júna 2014 poveril svojim právnym zastupovaním v konaní [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „JUDr. [REDAKOVANÉ]“). JUDr. [REDAKOVANÉ] požiadal pre nedostatok času na prípravu o odročenie pojednávania, ktoré sa konalo 10. júna 2014. V tento deň sa JUDr. [REDAKOVANÉ] súčasne dozvedel, že vec súdi jeho bývalá manželka. Vedľajší účastník pri výbere svojho právneho zástupcu o uvedenej skutočnosti nevedel, keďže sudkyňa si po rozvode zmenila priezvisko, a nebolo tak možné bez ďalších informácií identifikovať ich rodinný vzťah.

4. Sťažovateľka 24. júna 2014 podala námietku zaujatosti proti sudkyňi. Dôvodom námietky bola existencia predchádzajúceho manželského vzťahu medzi sudkyňou a JUDr. [REDAKOVANÉ], teda osobného vzťahu presahujúceho bežný rámec profesionálneho vzťahu sudcu a advokáta. Skutočnosť, že sa sudkyňa a JUDr. [REDAKOVANÉ] rozviedli, znamená, že sú medzi nimi negatívne emócie, lebo inak by nemali na rozvod dôvod. Sťažovateľka vyzvala vedľajšieho účastníka na vstup do konania na svojej strane, aby tak získala v konaní silnejšie postavenie. Pokiaľ je však sudkyňa v negatívnom osobnom porozvodovom vzťahu s JUDr. [REDAKOVANÉ], budú tak v značnom rozsahu poškodené predovšetkým práva sťažovateľky ako žalobkyne. Námietku zaujatosti podal aj JUDr. [REDAKOVANÉ], keďže sudkyňa jeho žiadosť o odročenie pojednávania neakceptovala. V námietke navyše uviedol, že so sudkyňou majú spoločnú dcéru a sú medzi nimi mimoriadne negatívne vzťahy, keďže sudkyňa podala naňho trestné oznámenie.

5. Sudkyňa vo vyjadrení k vzneseným námietkam zaujatosti z 3. júla 2014 uviedla, že sa necíti zaujatá, nemá žiadny vzťah k prerokovávanej veci, účastníkom konania a ani k ich právnym zástupcom. Súčasne však uviedla, že bola manželkou JUDr. [REDAKOVANÉ], manželstvo bolo rozvedené rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. marca 2010, na spoločnej adrese s JUDr. [REDAKOVANÉ] sa nezdržiava asi päť rokov. Neudržiava s ním žiadny kontakt a nemá k nemu žiadny vzťah. Konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov medzi nimi vedené nebolo. V rozvodovom rozsudku bola JUDr. [REDAKOVANÉ] uložená vyživovacia povinnosť na maloletú dcéru, a keďže si túto povinnosť dobrovoľne neplnil, sudkyňa oznámila túto skutočnosť orgánom činným v trestnom konaní.

6. Krajský súd uznesením sp. zn. 15 Ncb 6/2014 z 15. júla 2014 o vznesených námietkach rozhodol tak, že sudkyňu nevytlúčil z prerokovania a rozhodovania veci.

7. Proti označenému rozhodnutiu krajského súdu podali sťažovateľka a vedľajší účastník sťažnosti ústavnému súdu, ktorými namietali porušenie totožných práv ako v aktuálne prerokovanej sťažnosti. O sťažnosti vedľajšieho účastníka ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 815/2014 z 1. apríla 2015 tak, že vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu, ktoré zároveň zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd obdobne rozhodol aj o sťažnosti sťažovateľky nálezom sp. zn. II. ÚS 285/2015 z 3. septembra 2015 s tým, že sťažnosti v časti požadujúcej zrušenie označeného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie nevyhoveli, keďže už bolo zrušené nálezom vydaným vo veci vedľajšieho účastníka.

8. Po vrátení veci na ďalšie konanie krajský súd zabezpečil doplňujúce vyjadrenie sudkyne k vzneseným námietkam zaujatosti, v ktorom sudkyňa zotrvala na svojom stanovisku, že k JUDr. [REDAKOVANÉ] nemá žiadny vzťah a vo veci sa necíti byť zaujatá. Krajský súd o vznesených námietkach opätovne rozhodol napadnutým uznesením tak, že sudkyňa nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci.

9. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za nepreskúmateľné, zjavne neodôvodnené, svojvoľné a arbitrárne, popierajúce účel inštitútu vylúčenia sudcov v občianskom súdnom konaní, dôsledkom čoho je porušenie jej označených práv. Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti bližšie argumentovala:

«... Krajský súd v Nitre nedostatočne odôvodnil Napadnuté rozhodnutie, keď bez relevantného odôvodnenia len konštatoval, že konajúca Sudkyňa a JUDr. [REDACTED]:

- a) sú bývalými manželmi, a teda sa rozviedli,
- b) majú spoločné maloleté dieťa,
- c) nemajú vyporiadané spoločné majetkovo - právne vzťahy, z čoho vyplýva, že sú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - bytu, v ktorom spolu bývali ako rodina,
- d) nemajú vyporiadajú vyživovaciu povinnosť k spoločnému dieťaťu,
- e) nevysporiadal sa so skutočnosťou, že Sudkyňa podala na konateľa JUDr. [REDACTED] trestné oznámenie, čo obaja zhodne vo svojich podaniach potvrdili,
- f) nevysporiadal sa so skutočnosťou, že Sudkyňa a JUDr. [REDACTED] majú zaregistrovanú rovnakú adresu trvalého bydliska,
- g) neidentifikoval, čo znamená „rámec bežnej interakcie medzi občanmi“.

... Vzhľadom na skutočnosť, že... Krajský súd v Nitre ignoroval skutočnosť, že Sudkyňa podala na JUDr. [REDACTED] trestné oznámenie v osobnej veci a vo vzťahu k ďalším argumentom sa relevantne nevyjadril a tieto len v závere Napadnutého rozhodnutia stručne spomenul, mám za to, že Napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, pretože „pri tak závažnom rozhodnutí, ako je objektívna stránka sudcovskej nezávislosti, musí súd vychádzať zo všetkých dostupných informácií, tieto náležite vyhodnotiť.“ (III. ÚS 79/2008)

... Krajský súd v Nitre rovnako neodôvodnil, z akého dôvodu sa odklonil od stabilizovanej judikatúry Najvyššieho súdu SR, v súlade s ktorou je neprípustné, aby v jednom konaní aj bez ďalšieho vystupovali bývalí manželia v postavení sudca a právny zástupca, resp. účastník konania. Ako príklad uvádzam rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. INc 65/2011...

... Krajský súd v Napadnutom rozhodnutí teda opäť uviedol, že neexistuje dôvod na vylúčenie Sudkyne z konania, a teda že Sudkyňa má k JUDr. [REDACTED] neutrálny vzťah. Napriek skutočnosti, že osobné vzťahy a vzájomné negatívne emócie... sú natoľko

závažné, že vo veci podania námietky zaujatosti mala konať bez ďalšieho sama Sudkyňa, súd ani čiastočne nevysvetlil, z akého dôvodu vyššie uvedené vzťahy medzi JUDr. [REDAKOVANÉ] a konajúcou Sudkyňou považuje vzhľadom na trestné konanie, existujúce spoluvlastnícke majetkové vzťahy a predchádzajúce manželstvo vyplývajúce z ich spoločných osobných vzťahov za neutrálne.

... súd opäť naviac absolútne ignoroval skutočnosť, že Sudkyňa podala na JUDr. [REDAKOVANÉ] trestné oznámenie v osobnej veci, z čoho jednoznačne vyplýva jej negatívny vzťah k jej bývalému manželovi, ktorý nie je možné považovať za bežný ani priateľský. Rovnako Krajský súd v Nitre neskúmal, v akom štádiu je trestné konanie, z vyjadrenia Sudkyne však vyplýva, že toto naďalej aj v tomto čase prebieha.

... Vzhľadom na skutočnosť, že Napadnuté rozhodnutie neobsahuje opäť prakticky žiadne odôvodnenie a vysporiadanie sa s relevantnými a zásadnými skutočnosťami uvedenými v Námietke, námietke vedľajšieho účastníka konania a Vyjadrení sudkyne, mám za to, že Krajský súd v Nitre zaťažil Napadnuté rozhodnutie vadami nepreskúmatelnosti, v dôsledku čoho je Napadnuté uznesenie právne neudržateľné.

... Krajský súd v Nitre bol... po zrušení jeho rozhodnutia a vrátení veci na ďalšie konanie povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní bol viazaný právnym názorom Ústavného súdu SR. Krajský súd v Nitre však napriek tomu nerešpektoval názor Ústavného súdu SR uvedený v oboch Nálezoch, keďže tento v Náleze 2 konštatoval, citujem: „Za najmarkantnejší objektívny príznak považuje ústavný súd nespornú (aj sudkyňou potvrdenú) skutočnosť, podľa ktorej sudkyňa, ktorej manželstvo s právnym zástupcom vedľajšieho účastníka bolo rozvedené, podala na právneho zástupcu vedľajšieho účastníka trestné oznámenie pre neplnenie vyživovacej povinnosti voči spoločnej maloletej dcére. Za takéhoto stavu sa sudkyňa podľa názoru ústavného súdu nemôže z objektívneho hľadiska javiť v očiach sťažovateľky ako nezaujatá a nestranná.“

... Aj keď sa Sudkyňa k Námietke vyjadrila tak, že „sa necíti byť zaujatá“, v zmysle konštantnej judikatúry ESLP a Ústavného súdu SR nie je možné uspokojiť sa s jej vyjadrením o svojej nestrannosti, ale je nutné posúdiť, či sú objektívne oprávnené... pochybnosti o zaujatosti Sudkyne...

... pre vylúčenie Sudkyne z konania stačí pochybnosť o jej nestrannosti, účastník konania nemusí preukazovať zaujatosť sudcu.»

10. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva obchodnej spoločnosti EKOTEZ SLOVAKIA spol. s r.o. v likvidácii na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, na zákonného sudcu podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, na spravodlivý proces a na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30.11.2015, sp. zn. 15Ncb/10/2015 - 23, porušené boli.

... Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 30.11.2015, sp. zn. 15Ncb/10/2015 - 23, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

... Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti EKOTEZ SLOVAKIA spol. s r.o. v likvidácii trovy konania v sume 363,79 EUR na účet spoločnosti BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

11. Krajský súd napadnutým uznesením nevytlúčil sudkyňu okresného súdu z prerokovávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 27 Cb 106/2008, pričom v odôvodnení napadnutého uznesenia predovšetkým uviedol:

«Žalobca a vedľajší účastník konania na strane žalobcu vzniesli námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ] z dôvodu pochybností o nezaujatosti zákonnej sudkyne, nakoľko je bývalou manželkou právneho zástupcu vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu [REDAKOVANÉ]. Táto skutočnosť vyvoláva v žalobcovi a vo vedľajšom účastníkovi konania na strane žalobcu pochybnosti o nezaujatosti sudcu vzhľadom na pomer k právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu. Namietajú existenciu určitého osobného vzťahu založeného na negatívnom pomere zákonnej sudkyne, teda zrejme jej možný nepriateľský vzťah k právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu.

Negatívny „nepriateľský“ vzťah sudcu k účastníkovi konania, resp. k jeho zástupcovi je nepochybne vzťahom dôležitým z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 OSP a dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Za nepriateľský vzťah však treba považovať len vzťah takej intenzity, ktorý presahuje rámec bežnej interakcie medzi občanmi

a predpokladá vytvorenie si určitého vnútorného negatívneho emocionálneho vzťahu, t. j. takého postoja, medzi jeho účastníkmi, ktorý sa navonok prejavuje rôznymi negatívnymi prejavmi a konaniami navonok. Sudkyňa [REDAKOVANÉ] vo svojom vyjadrení existenciu takéhoto nepriateľského vzťahu k právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka na strane žalobcu [REDAKOVANÉ] nepotvrdila. Navyše uviedla, že nie je pravdou, že by mala na JUDr. [REDAKOVANÉ] poštváť políciu a pokiaľ by JUDr. [REDAKOVANÉ] poskytol skôr súčinnosť pri riešení nevysporiadaných majetkových vzťahov, nebol by žiadny dôvod, ktorým by zdôvodnil ním podanú námietku zaujatosti. Samotná skutočnosť, že zákonná sudkyňa je bývalou manželkou právneho zástupcu vedľajšieho účastníka... nemôže byť bez ďalšieho dôvodom jeho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Rámec vzťahu medzi sudkyňou [REDAKOVANÉ] a právnym zástupcom vedľajšieho účastníka... neprekročil v minulosti hranicu určitého vzťahu smerom k „nepriateľskému“ a v súčasnosti si zachováva najmä s ohľadom na postoj zákonnej sudkyne rámec profesionálnosti (vzťah medzi sudcami a inými úradnými osobami napr. advokátmi, s ktorými prichádzajú sudcovia do styku je založený na profesionalite). Preto nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti tejto sudkyne.

Vychádzajúc z vyjadrenia sudkyne... [REDAKOVANÉ], z ktorého vyplýva, že nemá žiaden vzťah k prejednávanej veci, účastníkom konania a ani k ich právnym zástupcom, keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti sudkyne..., Krajský súd v Nitre nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 14 ods. 1 OSP, ktorý by menovanú vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Nadriadený súd zároveň pripomína, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (porovnaj § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu treba o. i. vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí).

Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie je postačujúca samotná domnienka účastníka konania o možnej neobjektívnosti sudcu. Tvrdenie žalobcu a vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu o negatívnom vzťahu sudkyne k [REDAKOVANÉ], právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka... vyjadruje iba

subjektívny názor (úvahu) žalobcu a vedľajšieho účastníka... Z obsahu spisu vrátane vyjadrenia sudkyne... [REDAKOVANÉ] nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre jej vylúčenie.

Krajský súd opätovne uvádza, že základom pre vylúčenie sudcu môže byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 OSP). Vzťah medzi sudcami a advokátmi, s ktorými prichádzajú sudcovia pracovne do styku, obdobne ako je to vo vzťahu medzi sudcami navzájom, je založený na profesionalite. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Rámec týchto vzťahov neprekročil v predmetnej veci hranicu profesionálnosti a nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti namietanej sudkyne len na tom podklade, že daný advokát, ktorý zastupuje vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu, je bývalým manželom sudkyne rozhodujúcej vo veci.

V ďalšom taktiež súd opätovne poukazuje na skutočnosť, že v čase prevzatia právneho zastúpenia JUDr. [REDAKOVANÉ] dňom 09.06.2014 tento musel mať vedomosť, kto je zákonným sudcom v prejednávanej veci a v prípade jeho pocitu pochybnosti o nezaujatosti sudkyne voči jeho osobe mohol právne zastúpenie vedľajšieho účastníka konania neprijat'. Okrem iného právny zástupca vedľajšieho účastníka konania [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] poznal alebo poznať mohol a ako profesionál i mal poznať rozvrh práce Okresného súdu Nitra, že v čase prevzatia právneho zastúpenia, môže nastať ním namietaný konflikt. Jeho postup nebol protiprávny, ale vedľajší účastník konania nemôže namietat porušenie svojich práv stavom, ku ktorému podstatne prispel ním zvolený advokát (pozri rozhodnutie ÚS SR č. k. III. ÚS 302/05-93 zo dňa 29.11.2006).»

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

15. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd rozhodol o nevyklúčení sudkyne z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 27 Cb 106/2008.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť

každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

18. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústava) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

19. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Občianskom súdnom poriadku garantované aj prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 14 až § 16 OSP). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby a rozhodnúť o ňom.

20. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných

prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

21. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musia im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 14 až § 16 OSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia krajského súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom (porov. IV. ÚS 26/04).

23. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje (a plne sa stotožňuje) na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmavania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci (§ 212 ods. 3 a § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.), a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom podľa § 16 ods. 1 O. s. p. a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci*

vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“

24. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania (§ 201 a nasl. OSP), príp. (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 237 písm. g) OSP (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj mutatis mutandis II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)].

25. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľky krajský súd napadnutým uznesením rozhodol zjavne neodôvodnene a arbitrárne a vo veci samej rozhoduje sudkyňa, ktorá mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k účastníkom konania alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prerokúvaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa jeho sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V tomto prípade teda v predmetnom konaní existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľky. V tejto súvislosti odkazuje ústavný súd na identické závery, ktoré vyslovil v obdobných veciach (napr. II. ÚS 342/2014, II. ÚS 165/2015).

26. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa *inter alia* uvádza: „*Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci*

rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti. “ Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľky je sťažnosť podaná predčasne, a preto je neprípustná.

27. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

28. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

29. Vo vzťahu k námietke porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením ústavný súd uvádza, že z judikatúry ESLP vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé na konaní, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri *Schreiber and Boetsch v. Francúzsko*, č. 58751/00, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 11. 12. 2003; *Mianowicz v. Nemecko*, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a).

30. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02). Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

31. Ústavný súd nad rámec dôvodov, ktoré viedli k odmietnutiu sťažnosti, uvádza, že 1. júla 2016 nadobudne účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý v čl. 5 umožňuje odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo vedú k neodôvodneným prieťahom v konaní. Súčasne zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že okolnosti prípadu sťažovateľky indikujú zneužitie práva na podanie námietky zaujatosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016